

LausuntoHHO/3779/2024
HHO-AK-2024-9589
Julkinen

16.9.2024

Sisäministeriölle**Viite:** VN/31244/2023**Asia:** Hovioikeuden lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi poliisilain 5 a luvun, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 7 luvun sekä sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta

Hovioikeus lausuu sisäministeriön lausuntopyynnön johdosta seuraavan.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimesta annettua lakia sekä sotilastiedustelusta annettua lakia. Ehdotetut muutokset koskevat siviilitiedustelumenetelmän käytön aikana ja sotilastiedustelun tiedustelumenetelmällä saadun rikosta koskevan tiedon luovuttamista rikostorjuntaan.

Poliisilain 5 a luvun 44 §:ää on ehdotettu täsmennettäväksi muun muassa siten, että se sallisi suojelupoliisin luovuttaa keskusrikospoliisin pyynnöstä tiedustelumenetelmän avulla saatua rikosta koskevaa tietoa. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, ettei tämä merkitsisi oikeutta käyttää tiedustelua poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen. Vastaavasti sotilastiedustelusta annetun lain 79 §:ää on ehdotettu täsmennettäväksi siten, että sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle. Pykälän 3 momenttia koskevista yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee, että rikosta koskevan tiedon luovuttaminen voisi tapahtua paitsi sotilastiedusteluviranomaisen aloitteesta, myös toimivaltaisen viranomaisen sotilastiedusteluviranomaiselle osoittaman pyynnön johdosta. Myös tämän ehdotuksen osalta yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, ettei pyyntö merkitsisi oikeutta käyttää tiedustelua salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen.

Hovioikeus pitää tärkeänä, että keskusrikospoliisin tai sotilastiedustelusta annetun lain mukaisen toimivaltaisen viranomaisen pyyntöä ei käytetä perusteluissa

todetuun tavoin salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen. Mainitun rajoituksen tulisi koskea kaikkea pyynnöstä tapahtuvaa tietojen luovutusta ja siitä tulisi lähtökohtaisesti säätää laissa. Näin ollen hovioikeusesittää, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämistä koskeva rajoitus sisällytetään sekä poliisilakiin että sotilastiedustelusta annettuun lakiin. Lakeihin voitaisiin sisällyttää esimerkiksi säännös, jonka mukaan suojelupoliisin tai vastaavasti sotilastiedusteluviranomaisen tulisi varmistua siitä, ettei tietojen luovuttaminen merkitse salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämistä.

Sotilastiedustelusta annetun lain 79 §:ää ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi siten, että ilmoitus rikoksesta ja tietojen luovutus tehtäisiin kaikissa tilanteissa keskusrikospoliisin sijasta toimivaltaiselle viranomaiselle. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että sellaisia viranomaisia, joiden lakisäätöihin tehtäviin kuuluu rikostorjunta, on useita keskusrikospoliisin lisäksi. Tältä osin hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että poliisilain 5 a luvun 44 §:n 1 ja 2 momenttiin ei esitetä vastaavia muutoksia. Voisi olla aiheellista säilyttää yksikanavaisuus myös sotilastiedustelun osalta.

Voimassa olevan sotilastiedustelusta annetun lain 79 §:n 4 momentin mukaan tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa aina ilmaista syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi. Esityksessä on ehdotettu, että säännös siirretään lain 80 §:ään. Tältä osin hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että kyseinen säännös sisältyy voimassa olevan lain 79 § ja 80 §:ään. Hovioikeus toteaa, että tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa tulisi saada aina ilmaista syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi eli myös silloin kuin kysymys on 79 §:ssä tarkoitettusta tilanteesta. Kyseinen säännös tulisi näin ollen sisällyttää voimassa olevassa laissa säädetyin tavoin myös lain 79 §:ään.

Lausunnon on valmistellut hovioikeudenneuvos Sanna Mikkola.

Presidentti

Asko Välimaa

